

Om Slægten Aalls jydsk Oprindelse.

Ved **F. G. Sommer.**

Af et Brev fra afdøde Gehejmelegationsraad Skrike, trykt i Personalhistorisk Tidsskrift 2. R. VI., S. 185 f., ses, at den bekendte norske Slægt Aall ifølge Traditionen oprindeligt skulde stamme fra Jylland. Støttet paa denne Tradition fremsættes saa den Gisning, at Slægten nedstammer fra Tøste Philipsøn, der paa Reformationstiden var Præst i Aal i Ribe Stift, nemlig gennem dennes Sønnesøns Søn Jacob Nielsen Aal, omtr. 1620 Rektor i Ringkøbing, hvorfra han skulde være kommen til England og saaledes være Farfader til Jakob Aall, † 1717 i London, hvis Søn Niels Jacobsen Aall kom til Norge. Jeg skal i det Følgende paavise, at Slægten virkelig stammer fra Jylland og rimeligvis fra Præstefamilien i Aal, dog ikke gennem Rektoren Jacob Aal, men snarere gennem hans Søster Maren, gift med Niels Madsen i Skødstrup i Aal Sogn.

Ifølge Skifteprotokol i Københavns Raadstuearkiv blev 3. Sept. 1715 Skiftet sluttet efter Niels Nielsen Aal og Hustru Susanne Nielsdatter, som boede i Pilestræde. Manden var for længere Tid tilbage død, Konen i „Kontagionen“. Han nævnes i Skattemandtallet 17 Oktbr. 1706—5 Febr. 1707; fra 6 Febr. 1707—12 Maj 1707 derimod hans Enke; han maa altsaa være død 1706—7. Da Helliggejst's Kirkebøger før 1713 ikke findes, lader der sig næppe skaffe flere Oplysninger om Niels Nielsen Aal, hans Hustru og Børn. Arvingerne vare to Sønner *Severin Aal*, Parykmager, og *Jacob Aal, boende i London*. Vi have altsaa her Forældrene til den engelske Stamfader for de norske Aall'er. Niels Nielsen Aal var Skrædder og ejede 1688 Matr. Nr. 73, Købmager Kvarter i Pilestræde¹⁾.

¹⁾ 10 Maj 1706 blev Skifte sluttet efter Jannike Henriksdatter, gift med Knapmager Niels Aal i Pilestræde; der var 2 Børn: Henrik, 1 Aar, og Cathrine Elisabeth, 1½ Aar, begge døde kort efter Moderen. der 1ste Gang havde været gift med Knapmager Jacob Koch, med hvem hun havde 2 Børn: Claus, 11 Aar, Sara, 13 Aar.

Sønnen, Severin Aal, født 1681, begr. 4 Jan. 1754 (Trinitatis Kbg.) boede da i Adelgade, og var gift med Engel, f. o. 1685, bgr. 15 April 1764 (smst.). Han kaldes Parykmager, men findes ikke i Borgerskabsprotokollen. I Mandtallet efter Branden findes han boende i Grønnegade 194 med Kone og to Børn. I en Skattemandtæl for 1762 findes under St. Annæ Vester Kvarter, 314 Adelgade, anført „Engel, Severin Aal's Enke, over 76 Aar gl., med en Datter *Susanne Margrethe*, ernærer sig ved slet Syning og ej nyder mindste Pension eller Almisse, vil falde besværlig at give den paabudne Skat“. — Susanne Aal blev viet i Frue Kirke $1\frac{3}{8}$ 1766 til Christen Clausen, Præst til Mørke i Aarhus Stift¹⁾.

Samtidig med Skrædder Niels Nielsen Aal boede i København en Vintapper Niels Philipsen Aal, † 1709 (Bevill. til Begravelse $1\frac{3}{4}$) og gift med Karen Hansdatter Brems, født i Helsingør, (Datter af Hans Rasmussen B. og Karen Christensdatter), † 1710 (Bevill. til Begravelse $1\frac{5}{9}$ s. A.). I Anledninag af Skiftet efter dette Ægtepar blev der optaget følgende to Thingsvidner.

Nr. 1. Kongl. Majst. Byfoged Anders Nielsen Saabye i Kolding, Byskriver Morten Johansen Lehmeyer og . . . . . Borgere her sammesteds, gjøre vitterligt, at Aar 1712, Onsdag den 8 Marts, fremstod for Retten Ancher Michelsen af Kolding paa ærlige og gudfrygtige Danekone, Karen Mortensdatter, sal. Peder Bendtzens Efterleverske her i Kolding, hendes og Medarvingers Vegne, som med Rette kan arve sal. Niels Philipsen Aal, som boede i København paa Østergade i de 3 Kroner og nu fornemmes uden Livsarvinger at være død, og lovlig begjærede og fik et fuldkomment Thingsvidne af efterskrevne Dannemænd, nemlig . . . . .
. . . . ., som hver for sig efter Tilspørgsel edeligen svore, at det dem i Guds Sandhed er vitterligt, at sal. Niels Philipsen Aal, som boede og døde i København, var barnfødt her i Kolding af ærlige og ægte Forældre. Hans Fader var Philip Nielsen Aal²⁾, Borger og Skrædder her i Byen, hans Moder var

¹⁾ Wiberg kalder hende Susanne Margrethe Sparre, begr. $10\frac{1}{2}$ 1769.

²⁾ F. o. 1613, † bgr. 7 Aug. 1654, 22 S. e. Trin. 1639 viet til Dorothea Madsdatter, f. o. 1608, † bgr. 3 Oktb. 1693. Kold. Kbg.

Dorothea Madsdatter, som levede i Enkestand, ugift efter hendes salig Mands Død; og havde bemeldte Forældre efterladt sig 4 Børn¹⁾, som de tilsammen have avlet, 2de Sønner og 2de Døttre, og ere bemeldte Døttre døde i Pestens Tid her i Kolding. Den ældste Søn, Mathias Philipsen Aal²⁾, boede her i Kolding og var 2de Gange i Ægteskab gift og havde hverken Livs Arvinger enten med hans første salig Hustru, eller med den anden, som er gift efter hans Død og boer her endnu i Kolding. Sal. Niels Philipsens Oldefædre ere og døde. Sal. Niels Philipsen Aal havde en Farbroder, Niels Nielsen Aal, som var Borger og Skrædder i København, som ej vides nu, enten han er levende eller død, ej heller, om han har Børn eller ikke. Havde og en Broder Villum Nielsen Aal, som for over 50 Aar siden er død, og vides ej videre Farbrødre eller Farbrødres Børn af at sige. Havde den sal. Mand Niels Philipsen Aal en Morbroder, navnlig Niels Madsen, som kom til Bergen i Norge, hvor han boede og døde. Han havde en Søn Hans Nielsen, som kom her til Kolding, hvor han giftede sig og avlede med hans efterladte Hustru, som endnu lever, 3 Børn, 1 Søn Niels Hansen, som boer i Seest, strax ved Kolding beliggende, 1 Datter Anne Hansdatter, som havde til Ægte Joachim Meyer³⁾, og 1 Datter Karen Hansdatter, som er Pige og tjente i København forleden Sommer, og vides det ej, enten hun er levende eller død. Bemeldte Hans Nielsen havde en Broder og en Søster, som i deres unge Aar skal være døde. — Salig Niels Philipsen havde en Moder-Søster, Inger Madsdatter, som var gift med Morten Jensen Skrædder, som boede her i Kolding, og for rum Tid siden ere bortdøde. De have

---

¹⁾ De have faaet 5 Børn døbt i Kolding: Nicolai 1641, Marie 1643 25. Jan., Matz 1645 die Trin., Niels 1649 20. S. e. Trin., Philip 1655, (bgr. 8 Juni s. A.). — Mere end 1 Datter findes ikke døbt i Kolding; ikke heller har jeg fundet deres Dødsfald, derimod „Maren Aas, gammel, fattig“ bgr. 26. Jan. 1687.

²⁾ Begr. 10 Sept. 1702. Gift 1) 2. S. e. Trin. 1667 m. Vibeke Jensdatter, † bgr. 7 Oktb. 1693, 79 Aar 3 Md. 3 Dg. gl., Enke efter Peder Olufsen, Smed. 2) 6 Marts 1695 m. Magdalene Sørensdatter.

³⁾ Viede 8 Oktb. 1708.

haft 3 Børn, 1 Søn og 2 Døttre; den ene Datter, Kirstine Mortensdatter, døde ugift uden Livsarvinger; Sønnen Jens Mortensen er og bortdød; den anden Datter, Karen Mortensdatter, lever endnu her i Kolding i Enkestand efter hendes sal. Mands, Peder Bendtzens, Død. Flere Arvinger vidste de ikke at være i Live enten paa fædrene eller mødrene Side efter Niels Philipsen Aal, som med Rette kunne arve ham. Derpaa bade de Gud til Vidne o. s. v.

Nr. 2. Enevold Bruun, Kongl. Majts Byfoged udi den Kgl. Residens-Stad København, Jacob Ursin, allernaadigst beskikkede Vice Byskriver, Seigr. Niels Birch og Seigr. Christoffer Jensen Lund, begge Borgere og Handelsmænd her sammesteds, gjøre vitterligt, at Aar 1713, Mandagen den 8. Maj fremkom for Retten paa Københavns Bything Jørgen Nielsen, Prokurator, paa Severin Nielsen Aals og hans Broders, Jacob Nielsen Aals . . . . .¹⁾, forhen Borger og Skrædder her i Staden, og hans Hustru, Susanne Nielsdatter, som ogsaa efter deres afdøde Søstersøn Ole Jacobsen, item efter en deres afdøde Farbroder, navnlig Niels Philipsen Aal; hvorpaa da fremstode bemeldte tvende Dannemænd og Vidnes Personer, Henrik Petersen, Skrædder, boende i Færgestrædet, og Søren Nielsen, Nagelsmed, boende paa Gl. Mønt, som efter aflagte Ed, hver for sig med oprakte Fingre efter Loven, begge enstemmig vidnede og udsagde, at det dem i Guds Sandhed var bevidst, at Jacob Nielsen Aal, Gæstgiver, som efter Beretning skal være i England, og Severin Nielsen Aal, Parykmager', værende her i Staden og nu staaende her for Retten, ere rette og sande Arvinger efter deres sal. Forældre, Faderen Niels Nielsen Aal, som var Borger og Skrædder her i Staden, og Moderen Susanne Nielsdatter, den sal. Mands ægte Hustru, der begge boede og døde i Pilestrædet, saasom de salige Folk ej have efterladt sig Børn eller Børnebørn, som nu ere i Live. Videre forklarede Vidnerne ligeledes at være bevidste, at bemeldte Jacob og Severin Nielssønner Aal

¹⁾ Her maa være oversprunget et Stykke saasom „deres Vegne, angaaende Arven efter deres sal. Fader Niels Nielsen Aal,“

ere og Medarvinger efter deres Søstersøn, afg. Ole Jacobsen, hvis Moder var deres Søster, Anne Marie Nielsdatter Aal, og Faderen Jacob Carstensen, Skriver paa Bremerholms Reberbane, som begge ved Døden ere afgangne, og ej avlede flere Børn sammen end bemeldte Ole Jacobsen, som efter Forældrene i hans spæde Aar var bortdød. Ydermere forklarede Vidnerne, at bemeldte Jacob og Severin Nielssønner Aal end ogsaa ere rette og eneste Arvinger efter afg. Niels Philipsøn Aal, som var deres Farbroders Søn og boede og døde her i København paa Østergade, hvor Skiltet de 3 Kroner udhænger, og ej har efterladt sig noget Barn eller Livsarving; heller ikke har enten Forældre og Oldefader eller Søskende i Live eller flere Søskendebørn end bemeldte Jacob og Severin Nielssønner Aal, som er den sal. Mads, Niels Philipsens, eneste og rette Søskendebørn. Hvorefter Jørgen Nielsen begjærede Thingsvidne beskrevet som

O. S. V. . . . . .

Af ovenstaaende vil ses, at Rektoren Jacob Nielsen Aal ikke kan være Farfader til Jacob Nielsen Aal, der døde 1717 i London, thi dennes Fader Niels og hans 2 Brødre Villum og Philip Nielssønner Aal ere fødte i 1ste Trediedel af det 17te Aarhundrede¹⁾, og deres Fader *Niels* maa altsaa tilhøre samme Generation som Rektoren Jacob Aal. — Det ligger derfor nærmest at antage, at denne ubekendte *Niels* er identisk med Niels Madsen i Skødstrup, gift med Rektoren's Søster Maren; thi bortset fra, at Navne som Jacob, Niels, Mads, Maren stadig gaa igjen, saa henpeger et saa ualmindeligt Navn som *Philip* næsten utvivlsomt paa Forbindelse med Præsteslægten i Aal. — Forat lette Oversigten over Slægtsforbindelsen hidsættes følgende Tavle.

---

¹⁾ Villum siges at være død for over 50 Aar siden; da hans Navn erindres, maa han vel have opnaaet Manddomsalderen og være født 1620—30. — Philip var ved sin Død 1654 ifølge Kirkebogen 41 Aar, altsaa født 1613.

Tøste Philipsen, Pr. til Aal.

Philip Tøstesen, † 1593, Pr. til Aal.

Niels Philipsen, † 1633, Pr. til Aal,
 * Cathrine, † 1633.

Maren Nielsdatter,
 * Niels Madsen i Skødstrup.
 Marie Nielsdatter,
 * Peder Clausen, Pr. til Aal.
 Jacob Nielsen Aal, Rektor i Ringkøbing 1620, lev. 1633.

Philip Nielsen Aal, f. 1613, † 1654, Skrædder i Kolding,
 * Dorothea Madsdt., f. 1608, † 1693.
 Villum Nielsen Aal, † før 1660, ung.
 Niels Nielsen Aal, † o. 1707, Skrædder i Kbhvn., *Susanne Nielsdt., † 1711.

Nicolai, f. 1641, † s. Barn,
 Marie, f. 1643, † 1711.
 Mathias, f. 1645, † 1702, Borger i Kolding, * 1) 1767 Vibeke Jensdt., † 1693. 2) 1695 Magdalene Sørensd. u. B.

Niels, f. 1649, † 1709. Vintapper i Kbh., * Karen Mortensdt. Brems, † 1710. u. B.

Jacob Aal, Gæstgiver, † i London 1717.

Anne Marie Aal, † før 1713, *Jacob Carstensen Skriver paa Bremerholm, † før 1713.
 Severin Aal, f. 1681, † 1754, Parykmager i Kbhvn., * Engel, f. 1685, † 1714.

Niels Jacobsen Aal, Stamfader til Slægten Aal i Norge.

Susanne Margrethe Aal, † 1769, * Christen Clausen, Præst til Mørke.